

Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 132/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 132/2007 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré im je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 1 362,50 € (slovom tisíctristošesťdesiatdva eur a päťdesiat centov) na účet právnej zástupkyne JUDr. Evy Gelenekej Hencovskej, Bajzova 2, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

Dňa 12. 10. 2009 – pojednávanie bolo odročené bez prejednaní vecí na deň 16. 11. 2009.

Dňa 16. 11. 2009 – pojednávanie odročené bez prejednaní vecí na deň 25. 01. 2010.

Dňa 25. 01. 2010 – Súd prvýkrát pojednával vo veci samej. Následne ďalší termín pojednávania odročil na neurčito.

Dňa 05. 04. 2011 predvolanie na deň 09. 05. 2011 – súd vytýčil termín pojednávania až po uplynutí jedného roku a troch mesiacov.

Dňa 09. 05. 2011 – pojednávanie bolo odročené na deň 27. 06. 2011.

Dňa 27. 06. 2011 – pojednávanie odročené bez prejednaní vecí na deň 26. 09. 2011.

Dňa 31. 10. 2011 – súd odročil pojednávanie na neurčito

Dňa 26. 02. 2013 – predvolanie na deň 22. 04. 2013. Súd vytýčil termín pojednávania s odstupom roka a štyroch mesiacov.

Dňa 19. 04. 2013 pojednávanie odročené na deň 22. 04. 2013, termín ktorého bol zrušený z dôvodu práceneschopnosti sudkyne

Dňa 17. 06. 2013 – pojednávanie odročené na 09. 09. 2013

Dňa 09. 09. 2013 – pojednávanie odročené na 11. 11. 2013

Dňa 11. 11. 2013 – pojednávanie odročené na deň 20. 01. 2014

Dňa 20. 01. 2014 – pojednávanie odročené na deň 24. 02. 2014

Dňa 24. 02. 2014 – pojednávanie odročené na neurčito

Dňa 22. 09. 2014 – pojednávanie odročené na neurčito.“

Sťažovatelia v sťažnosti ďalej takto argumentujú:

„Z uvedeného chronologického prehľadu vyplýva, že súd vo veci samej pojednával len osemkrát počas obdobia takmer ôsmich rokov, čo v priemere predstavuje jedno pojednávanie ročne... Aj tieto pojednávania neboli vedené účelne, nakoľko znalecké dokazovanie na určenie výšky nároku sťažovateľov súd nariadil až po viac ako siedmich rokoch od podania žaloby.

Sťažovatelia sú zároveň toho názoru, že skutková, ako ani právna stránka prejednávanej právnej veci nezakladá dôvod na osemročné prieskumy v konaní.

Nečinnosť súdu odopierajúca im prístup k spravodlivosti nepriaznivo ovplyvňuje aj dôveru sťažovateľov v súdnu moc, tým je tiež znemožnená realizácia ich základných práv, a ohrozené ich záujmy, a sťažovatelia sú ponechávaní v permanentnej právnej neistote...

Napriek tomu, že čas vymedzený pre uskutočňovanie jednotlivých úkonov vyplývajúcich z rozhodovacej činnosti súdu nie je možné striktne ohraničiť, z ustálenej súdnej praxe je možné vyvodiť primeranosť časového odstupu realizácie týchto úkonov.

Sťažovatelia pritom apelujú na dodržiavanie služobných povinností sudcu, vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania, a preto sú toho názoru, že Okresný súd Košice II nepostupuje v tomto konaní tak, aby to bolo možné kvalifikovať ako rešpektovanie citovaného znenia Ústavy SR. “

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„Okresný súd Košice II, v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/132/2007, porušil práva sťažovateľov... zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo... zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Okresnému súdu Košice II, v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/132/2007 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi v 1. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 2. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 3. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 4. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 5. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 6. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 7. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, sťažovateľovi v 8. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €, ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Košice II je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet ich právnej zástupkyne. “

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľa odôvodňujú takto:

„Stanovenú výšku nemajetkovej ujmy považujú sťažovatelia v zmysle zásad spravodlivosti za primeranú a odôvodňujúcu dlhotrvajúci stav ich právnej neistoty,

Postupom súdu sťažovateľa postupne strácajú dôveru v základné princípy súdnej činnosti, nakoľko počas uvedeného obdobia došlo k neustálemu oddaľovaniu ich prístupu k spravodlivosti. Celé toto konanie na sťažovateľov pôsobí nepriaznivo a strácajú dôveru v to, že sa dočkajú spravodlivosti, čo sa aj naplnilo u dvoch pôvodných účastníkov konania – [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí už medzičasom zomreli.

... Rovnako tak aj ďalší účastníci konania sú osoby vo vyššom veku, a preto je viac ako žiaduce, aby súd bez zbytočných prieťahov vo veci neodkladne konal a rozhodol.“

Po predbežnom prerokovaní ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľov uznesením sp. zn. II. ÚS 714/2015 z 29. októbra 2015.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd zároveň vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľov a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľov a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. 1 SprV 716/2015 z 25. novembra 2015, v ktorom sa zameral na doterajší priebeh napadnutého konania s tým,

že uviedol prehľad úkonov, ktoré okresný súd v napadnutom konaní vykonal. Následne v prípise uviedol:

„Z uvedenej chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že dĺžka predmetného konania bola a je ovplyvnená viacerými okolnosťami, a to na strane súdu, ale i samotných sťažovateľov, ako aj objektívnymi skutočnosťami, keď viacerí zo žalobcov zomreli a bolo (a v súčasnosti opakovane je) potrebné vyčkať na ukončenie dedičského konania, aby boli presne určené procesní žalobcovia.

K dĺžke predmetného konania prispeli samotní žalobcovia, ktorí podaním zo dňa 28. 3. 2008 uplatnili zmenu žaloby, o ktorej musel súd rozhodnúť, súdny poplatok zaplatili až v roku 2009 na základe výzvy súdu, hoci poplatková povinnosť vzniká už podaním návrhu na začatie konania a ich právna zástupkyňa súdom uložené povinnosti opakovane plnila až na základe urgencií, ktoré jej súd zasielal. Jednalo sa konkrétne o nesplnenie povinnosti, uloženej na pojednávaní dňa 25. 1. 2010, urgencia zo dňa 2. 3. 2010, stanovisko a listinné doklady predložené 9. 3. 2010; ďalšia povinnosť uložená dňa 31. 10. 2011, urgencia 1. 2. 2012, povinnosť splnená 7. 3. 2012, ďalšia výzva na upresnenie petitu dňa 24. 2. 2014, povinnosť nesplnená, urgencia 19. 3. 2014 a reakcia na výzvu 10. 4. 2014.

Viacere z vytýčených pojednávaní boli odročené na žiadosť právnej zástupkyne žalovaného, opakovane pre jeho práceneschopnosť.

Treba tiež poznamenať, že samotní sťažovatelia vo veľkej miere neprejavovali záujem o účasť na určených pojednávaniach, čo vyplýva z obsahu zápisníc z jednotlivých pojednávaní ako je vyššie uvedené (napríklad na pojednávaní dňa 16. 11. 2009 neprítomní žalobcovia v 1. a 3 až 10. rade, na pojednávaní dňa 25. 1. 2010 neprítomní žalobcovia v 1. a 4. až 10. rade).

Pre objektivnosť je potrebné uznať, že ani činnosť súdu nemožno hodnotiť ako jednoznačne bezprieťahovú, čo som uznal i v odpovedi na sťažnosť sťažovateľov dňa 28. 5. 2014. Za obdobia prieťahov spôsobených súdom možno považovať časové úseky od 9. 3. 2010 do 5. 4. 2011 a od 7. 3. 2012 do 26. 2. 2013.

Pri rozhodovaní ústavného súdu navrhujem zvážiť mnou uvádzané skutočnosti.“

Sťažovatelia prostredníctvom právnej zástupkyne v podaní zo 4. decembra 2015 podali stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu. V uvedenom podaní sa uvádza:

„V zmysle chronologického prehľadu jednotlivých úkonov za obdobie od 05. 10. 2007 až po súčasnosť je zrejmé, že počas takmer ôsmich rokov súd vo veci riadne nekonal. Napríklad v obdobiach od 09. 03. 2010 do 05. 04. 2011 a od 07. 03. 2012 do 26. 02. 2013, súd nevykonal žiadne úkony smerujúce k vydaniu meritórneho rozhodnutia vo veci samej.

Z obsahu súdneho spisu pritom neboli zistené okolnosti opodstatňujúce zložitosť prerokúvanej veci po skutkovej stránke, ktorá by ospravedlňovala takéto prietahy.

Sme preto toho názoru, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky došlo postupom všeobecného súdu v dôsledku zbytočných prietahov, čo v konečnom dôsledku malo za následok zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ktorých ochrany sme sa domáhali.

Vzhľadom na predmet konania okresného súdu doba tohto konania zasahuje do samotnej podstaty a účelu práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pretože poskytnutie reálnej súdnej ochrany účastníkovi konania nevyhnutne predpokladá jej poskytnutie v rozumnom čase zodpovedajúcim povahe práv, ktoré sú predmetom konania, a reálnym okolnostiam prejednávanej veci.

O neúmerne dlhom časovom období svedčí aj skutočnosť, že počas prejednávania predmetnej sporovej veci zomreli už traja účastníci konania, posledná pani [REDAKOVANÉ], v danom roku 2015. Vzhľadom na vek pôvodných účastníkov konania a ich zdravotný stav má takáto neúmerná dĺžka konania veľmi intenzívny vplyv na ich psychiku, stresovú záťaž a prežívanie celej situácie.

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností sme toho názoru, že nami podaná sťažnosť je opodstatnená...“

II.

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania:

Dňa 5. októbra 2007 doručili navrhovatelia v 1. až 10. rade svoj návrh na zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom z dôvodu nezaplatenia nájomného za užívanie nehnuteľnosti okresnému súdu. Sťažovatelia boli v napadnutom konaní v postavení navrhovateľov v 3. až 10. rade. Okresný súd 22. januára 2008 doručoval tento návrh odporcovi a vyzval sťažovateľov, aby predložili zmluvu o prevode vlastníckeho práva na odporcu. Sťažovatelia predložili požadovanú zmluvu 15. februára 2008. Odporca sa vyjadril k návrhu sťažovateľov 29. februára 2008.

Sťažovatelia doručili okresnému súdu 28. marca 2008 podanie, v ktorom uviedli svoje stanovisko k vyjadreniu odporcu a spresnili petit svojho návrhu. Okresný súd následne 15. apríla 2008 vyzval sťažovateľov, aby tento petit spresnili. Sťažovatelia odstránili nejasnosť petitu podaním doručeným 22. apríla 2008 okresnému súdu. Okresný súd uznesením z 21. novembra 2008 rozhodol o zmene petitu návrhu.

Okresný súd 20. februára 2009 vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. V čase od 30. marca do 3. apríla 2009 sťažovatelia zaplatili príslušný súdny poplatok. Okresný súd uznesením z 11. mája 2009 konanie voči navrhovateľom v 5. až 10. rade (t. j. sťažovateľom v 3. až 8. rade) zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku a tiež rozhodol o vrátení súdneho poplatku vo výške 2 034 € navrhovateľke v 1. rade – [REDACTED]. Dňa 25. mája 2009 sťažovatelia podali odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania s odôvodnením, že súdny poplatok zaplatili. Okresný súd uznesením z 28. mája 2009 zrušil vlastné uznesenia o zastavení konania voči navrhovateľom v 5. až 10. rade (t. j. sťažovateľom v 3. až 8. rade) a tiež o vrátení poplatku navrhovateľke v 1. rade – [REDACTED].

Opravným uznesením z 27. mája 2009 okresný súd opravil výrok uznesenia o zmene petitu z 21. novembra 2008.

Okresný súd 13. augusta 2009 nariadil pojednávanie na 12. október 2009, ktoré bolo následne odročené na 16. november 2009 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Okresný súd výzvou z 12. októbra 2009 zisťoval pobyt sťažovateľa – [REDACTED], naposledy bytom [REDACTED].

Dňa 16. novembra 2009 odporca ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní pre chorobu. Okresný súd následne pojednávanie odročil na 25. január 2010.

Sťažovatelia doručili 27. novembra 2009 okresnému súdu svoje vyjadrenie k veci a predložili geometrický plán.

Obvodný súd pre Prahu 7 doručil 4. decembra 2009 okresnému súdu požadované informácie o pobyte sťažovateľa [REDACTED].

Dňa 25. januára 2010 okresný súd vykonal pojednávanie, na ktorom vypočul navrhovateľa v 2. rade – [REDACTED] a následne pojednávanie odročil na neurčito.

Okresný súd výzvou z 2. marca 2010 urgoval sťažovateľov, aby predložili geometrický plán a poskytli požadované vyjadrenie. Sťažovatelia v reakcii na výzvu okresného súdu doručili 9. marca 2010 [REDACTED], geometrický plán a doklady o spôsobe nadobudnutia nehnuteľností – osvedčenia o dedičstve.

Dňa 5. apríla 2011 okresný súd nariadil pojednávanie na 9. máj 2011.

Dňa 5. mája 2011 sťažovatelia doručili okresnému súdu stanovisko obchodnej spoločnosti [REDACTED], ku geometrickému plánu – o užívaní nehnuteľností odporcom.

Na pojednávaní 9. mája 2011 okresný súd vykonával dokazovanie, odporca uviedol, že nesúhlasí so zastupovaním substitučným právnym zástupcom s tým, že o možnosti mimosúdnej dohody sa chcel poradiť so svojou právnou zástupkyňou. Okresný súd odročil pojednávanie na 27. jún 2011.

Právna zástupkyňa odporcu podaním doručeným 17. júna 2011 ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu kolízie pojednávaní. Okresný súd následne pojednávanie odročil na 26. september 2011.

Podaním doručeným 23. septembra 2011 právna zástupkyňa odporcu ospravedlnila neúčasť odporcu na pojednávaní z dôvodu, že od 22. augusta 2011 je práceneschopný. Následne pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne okresný súd odročil pojednávanie na 31. október 2011.

Odporca podaním doručeným 24. októbra 2011 ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu pretrvávajúcej práceneschopnosti.

Dňa 31. októbra 2011 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito.

Okresný súd vyzval 1. februára 2012 všetkých navrhovateľov, aby odstránili nejasnosti týkajúce sa platenia súdneho poplatku, aby oznámili dedičov po [REDAKOVANÉ] – navrhovateľovi v 2. rade, spresnili jednotlivé podiely a predložili o týchto skutočnostiach listinné dôkazy.

Uznesením z 20. decembra 2012 okresný súd rozhodol o vrátení súdneho poplatku v sume 508,50 € navrhovateľke v 1. rade – [REDAKOVANÉ].

Navrhovatelia reagovali na výzvu okresného súdu z 1. februára 2012 podaním doručeným 7. marca 2012.

Okresný súd 26. februára 2013 nariadil pojednávanie na 22. apríl 2013.

Dňa 18. apríla 2013 doručil odporca podanie, ktorým ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní a žiadal odročiť ho z dôvodu, že v tom čase bude v zahraničí.

Okresný súd 19. apríla 2013 zrušil pojednávanie z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 9. mája 2013 okresný súd nariadil pojednávanie na 17. jún 2013, ktoré následne okresný súd vykonal a pojednával v neprítomnosti odporcu. Následne pojednávanie odročil na 9. september 2013.

Podaním doručeným okresnému súdu 5. septembra 2013 sa navrhovatelia vyjadrili k veci a žiadali, aby okresný súd prijal opatrenia proti postupu odporcu, ktorý bol opakovane substitučne zastupovaný, hoci s tým nesúhlasil.

Okresný súd na pojednávaní 9. septembra 2013 vypočul svedkyňu a následne ho odročil na 11. november 2013.

Okresný súd 29. októbra 2013 vyzval vybrané realitné kancelárie, aby mu oznámili ceny nájmu obdobných nehnuteľností, o ktoré ide v predmetnom konaní.

Okresný súd prerokúval vec na pojednávaní 11. novembra 2013 a následne ho odročil na 20. január 2014.

Odporca doručil 12. novembra 2013 okresnému súdu znalecký posudok, ktorý sa týkal určenia všeobecnej hodnoty nájmu.

Odporca podaním doručeným okresnému súdu 28. novembra 2013 navrhol vypočúť svedka.

Dňa 14. januára 2014 odporca ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu kolízie pojednávaní jeho právnej zástupkyne. Z uvedeného dôvodu okresný súd 16. januára 2014 zrušil pojednávanie a odročil ho na 24. február 2014.

Sťažovatelia doručili 21. februára 2014 podanie, v ktorom sa vyjadrili k výške nájmu a k znaleckému posudku, ktorý predložil odporca, a navrhli, aby bolo vykonané znalecké dokazovanie týkajúce sa výšky nájmu.

Okresný súd prerokúval vec na pojednávaní 24. februára 2014, ktoré následne odročil na neurčito na účely ďalšieho dokazovania.

Okresný súd vyzval 19. marca 2014 navrhovateľov, aby spresnili petit a vyjadrili sa v zmysle povinnosti, ktorá im bola uložená už na pojednávaní 24. februára 2014 a na splnenie ktorej im bola uložená lehota 10 dní.

Dňa 3. apríla 2014 navrhovatelia požiadali o predĺženie lehoty na vyjadrenie do 14. apríla 2014. Následne 10. apríla 2014 predložili vyjadrenie požadované okresným súdom.

Dňa 16. júna 2014 okresný súd nariadil pojednávanie na 22. september 2014, ktoré následne odročil na neurčito.

Dňa 17. decembra 2014 okresný súd vyzval navrhovateľov, aby označili okruh dedičov po navrhovateľke v 1. rade – [REDACTED].

Dňa 13. januára 2015 okresný súd zisťoval, či dedičské konanie po navrhovateľke v 1. rade – [REDACTED] bolo právoplatne skončené.

Príslušná notárka 21. januára 2015 oznámila okresnému súdu, že špecifikované dedičské konanie bolo skončené 15. januára 2015 vydaním osvedčenia o dedičstve. Následne 22. januára 2015 navrhovatelia oznámili okresnému súdu výsledky dedičského konania.

Uznesením z 5. februára 2015 okresný súd ustanovil znalca [REDACTED] a uložil mu, aby vypracoval znalecký posudok, v ktorom určí výšku nájomného za užívanie pozemku za obdobie od 3. októbra 2004 do 10. septembra 2007, a to v lehote 60 dní od doručenia spisu.

Okresný súd odoslal 13. marca 2015 znalcovi súdny spis s tým, že znalec predložil 6. mája 2015 vypracovaný znalecký posudok. Okresný súd následne 11. mája 2015 uznesením priznal znalcovi znalečné, doručoval toto uznesenie účastníkom a vyzval ich, aby sa k znaleckému posudku vyjadrili a uplatnili prípadné námietky voči nemu.

Odporca doručil svoje vyjadrenie 27. mája 2015, pričom voči znaleckému posudku nemal námietky. Navrhovatelia svoje vyjadrenie doručili okresnému súdu 1. júna 2015 s tým, že nesúhlasili so závermi znaleckého posudku.

Okresný súd nariadil 6. júla 2015 pojednávanie na 19. október 2015.

Dňa 15. októbra 2015 navrhovatelia oznámili okresnému súdu, že navrhovateľka (dedička po navrhovateľke v 1. rade – [REDAKOVANÉ]) – [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zomrela.

Okresný súd prerokúval vec na pojednávaní 19. októbra 2015 s tým, že vykonal aj informatívny výsluch znalca, o čom vyhotovil osobitnú zápisnicu.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 132/2007.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o nároku sťažovateľov na zaplatenie špecifikovanej peňažnej sumy voči odporcovi na tom základe, že odporca mal užívať nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľov bez právneho dôvodu. Uplatnená finančná suma je ekvivalentom nájmu, ktorý by odporca bol povinný platiť za užívanie predmetných nehnuteľností. Prerokúvaná vec obsahuje prvok skutkovej zložitosti vzhľadom na počet sťažovateľov a aj vzhľadom na úmrtie niektorých sťažovateľov a vstup ich právnych nástupcov – dedičov do konania. Z hľadiska faktického je prerokúvaná vec zložitejšia v tom, že posúdenie rozhodujúcich skutočností vyžadovalo znalecké dokazovanie. Nejde však podľa názoru ústavného súdu o výnimočný prvok právnej zložitosti, ktorý by presahoval bežný rámec prípadov s obdobným predmetom.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľov ako účastníkov napadnutého konania. Vychádzajúc tak z prehľadu napadnutého konania, ako aj z vyjadrenia predsedu okresného súdu z 25. novembra 2015, považoval ústavný súd za relevantné, že sťažovatelia prostredníctvom právnej zástupkyne plnili svoje povinnosti

uložené na pojednávaniach až na základe opakovaných výziev, prípadne po zmene petitu bolo potrebné túto zmenu spresniť na základe výzvy okresného súdu. Vplyv tohto správania sťažovateľov na celkovú dĺžku konania však ústavný súd hodnotí ako relevantný, a preto túto skutočnosť zohľadnil pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konaní uvádza, že okresný súd v napadnutom konaní postupoval v zásade plynulo, s výnimkou dvoch období nečinnosti – v období od 9. marca 2010 do 5. apríla 2011 a od 7. marca 2012 do 26. februára 2013, čo predstavuje spolu dva roky procesnej nečinnosti.

V napadnutom konaní okresný súd za obdobie viac ako osem rokov nerozhodol ani raz meritórne, vec nebola ani z procesných dôvodov predložená odvolaciemu súdu.

Možno tiež konštatovať, že postup okresného súdu v napadnutom konaní vykazuje aj znaky neefektívnosti a nesústreďeného postupu. Tento prvok sa prejavil v tom, že okresný súd vo viacerých prípadoch odročoval pojednávania bez toho, aby na týchto pojednávaniach prerokúval vec – takto pojednávania odročil trikrát pre práceneschopnosť sudkyne, prípadne aj pre dôvody na strane odporcu alebo jeho právnej zástupkyne a trikrát z dôvodov na strane odporcu alebo jeho právnej zástupkyne. Napriek relatívne početnej absencii odporcu, prípadne jeho právnej zástupkyne na pojednávaniach, nemožno postup okresného súdu hodnotiť ako taký, ktorý by smeroval k zabezpečeniu potrebnej súčinnosti (napr. dôkladnejšie zisťovanie zdravotného stavu odporcu u ošetrojúceho lekára, hrozba poriadkovou pokutou, uloženie poriadkovej pokuty a pod.).

Aspektom nesústreďeného a neefektívneho postupu je aj skutočnosť, že konanie trvá takmer 8 rokov a 5 mesiacov bez meritórneho rozhodnutia. Takúto dĺžku konania na jednom stupni všeobecného súdnictva bez rozhodnutia vo veci samej nemožno akceptovať aj s prihliadnutím na to, že v napadnutom konaní nie sú dané okolnosti takého charakteru, ktoré by mohli ospravedlniť takúto dĺžku konania.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzavrel, že neefektívnym a nesústređeným postupom okresného súdu v napadnutom konaní a tiež jeho opakovanou nečinnosťou došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzajú sťažovatelia (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovatelia si uplatnili primerané finančné zadosťučinenie každý v sume 10 000 €. S prihliadnutím na okolnosti predmetnej veci – na celkovú dĺžku konania, na nesústredený a neefektívny postup okresného súdu, na jeho opakovanú nečinnosť, ale aj na to, že k celkovému trvaniu konania prispelo menej výrazným spôsobom aj správanie sťažovateľov, ústavný súd priznal každému zo sťažovateľov sumu 2 500 €, ktorá je podľa názoru ústavného súdu primeraná konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia tiež žiadali o úhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnou zástupkyňou. Sťažovatelia si uplatnili úhradu trov konania vo výške 2 043,76 €.

Ústavný súd priznal každému zo sťažovateľov úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 15 písm. a), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2015 v sume 139,83 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky). Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní ôsmich účastníkov konania, základná sadzba tarifnej odmeny sa znižuje podľa § 13 ods. 2 vyhlášky v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (pozri najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010) o 50 %, preto ústavný súd priznal odmenu 1 118,64 € (139,83 € x 8/2 a 139,83 € x 8/2). Rovnako tak priznal náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 8,39 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 1 135,42 €. Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), vychádzajúc z údajov uvedených na internetovej stránke Finančnej správy Slovenskej republiky, uvedená suma bola zvýšená o 20 % DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd nepriznal odmenu za úkon – vyjadrenie zo 4. decembra 2015, pretože neobsahuje nové skutočnosti relevantné vo veci oproti tej, ktorú sťažovatelia uvádzajú vo svojej sťažnosti.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2016